

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

GÜZELLİK VE SAÇ BAKIM HİZMETLERİ

**SAÇ BAKIMI KOZMETİKLERİ
815SBG012**

Ankara, 2011

- Bu modül, mesleki ve teknik eğitim okul/kurumlarında uygulanan Çerçeve Öğretim Programlarında yer alan yeterlikleri kazandırmaya yönelik olarak öğrencilere rehberlik etmek amacıyla hazırlanmış bireysel öğrenme materyalidir.
- Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir.
- **PARA İLE SATILMAZ.**

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	ii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. SAÇ TEMİZLEYİCİ KOZMETİKLER	3
1.1. Tanımı	3
1.2. Şampuanlar	3
1.3. Yüzey Etkin Maddeler	5
1.3.1. Deri Üzerindeki Etkileri	5
UYGULAMA FAALİYETİ	6
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	8
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	9
2. SAÇ GÖRÜNÜŞÜNÜ DÜZELTEN KOZMETİKLER	9
2.1. Tanımı	9
2.2. Saç Kremi	9
2.3. Saç ve Baş Suları	10
2.4. Saç Spreyleri	10
2.5. Saç Sertleştiriciler	11
UYGULAMA FAALİYETİ	13
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	3
ÖĞRENME FAALİYETİ-3	4
3. SAÇ KALICI DALGA VEREN KOZMETİKLER	4
3.1. Tanımı	4
3.2. Permanant Losyonlarının İçeriğindeki Maddeler	5
3.2.1. Asıl Permanant Maddesinin Genel Bileşenleri ve Görevleri	5
3.2.2. Fiksaj Maddesinin Genel Bileşenleri ve Görevleri	6
3.2.3. Permanant ve Fiksaj Maddesi Saklama Kuralları	7
3.2.4. Permanant Maddesinin Seçimi ve Uygulanması	7
UYGULAMA FAALİYETİ	8
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	10
ÖĞRENME FAALİYETİ-4	11
4. SAÇ BOYALARI VE RENK AÇICILAR	11
4.1. Saç Boyaları	11
4.1.1. Tanımı	11
4.1.2. Bitki Boyaları	11
4.1.3. Metal Tuzu Boyaları	12
4.1.4. Kombine Boyalar	12
4.1.5. Oksidasyon Boyalar	12
4.1.6. Oksidasyon Saç Boyalarının Bileşimi	12
4.1.7. Saç Boyamadaki Kimyasal İşlemler	13
4.1.8. Saç Boyaların Sınıflandırılması	14
4.2. Saç Açıcılar	15
4.2.1. Tanımı	15
4.2.2. Renk Açıcıların Bileşimi ve Etkisi	15
4.2.3. Renk Açıcıların Çeşitleri	17
UYGULAMA FAALİYETİ	18
ÖLÇME VE DELENDİRME	22
MODÜL DEĞERLENDİRME	23
CEVAP ANAHTARLARI	25
KAYNAKÇA	27

AÇIKLAMALAR

KOD	815SBG012
ALAN	Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri
DAL-MESLEK	Alan Ortak
MODÜLÜN ADI	Saç Bakımı Kozmetikleri
MODÜLÜN TANIMI	Saç bakım kozmetikleri bilgilerinin anlatıldığı öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/24
ÖN KOŞUL	Temel Kozmetik, Cilt Bakım Kozmetikleri modüllerinde başarılı olmak
YETERLİK	Saç bakım kozmetiklerini seçerek uygulamak
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Gerekli ortam ve araç gereç sağlandığında saç bakımında kullanılan kozmetikleri tekniğine uygun uygulayabileceksiniz. Amaçlar <ol style="list-style-type: none">1. Saç temizleme kozmetiklerini seçerek tekniğine göre uygulayabileceksiniz.2. Saçın görünüşünü düzelteren kozmetikleri seçerek tekniğine uygun uygulayabileceksiniz.3. Saça kalıcı dalga veren kozmetikleri seçerek tekniğine uygun uygulayabileceksiniz.4. Saç boyaları ve saç rengini açıcı kozmetikleri seçerek tekniğine uygun uygulayabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Ortam: Standart atölye ortamı Donanım: Saç temizleme kozmetikleri, saç görünüşünü düzelteren kozmetikler, saça kalıcı dalga veren kozmetikler, saç boyaları ve saç renk açıcı kozmetikler
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modül içinde yer alan her öğrenme faaliyetinden sonra verilen ölçme araçları ile kendinizi değerlendireceksiniz. Öğretmen modül sonunda ölçme aracı (çoktan seçmeli test, doğru-yanlış vb.) kullanarak modül uygulamaları ile kazandığınız bilgi ve becerileri ölçerek sizi değerlendirecektir.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Saçın görevi kafatasımızı, dolayısı ile beynimizi korumaktır. Rüzgâr, güneş, havuz, deniz, fön, saç rengini açma ve saç dalgasını değiştirme gibi fiziksel, kimyasal uygulamalarla saçın yapısı ve görünüşü bozulur. Saç bakım kozmetiklerinin amacı saçın bozulan yapısını ve görünüşünü düzeltmek ve saç şeklini korumaktır. Bunun için saç ve saçlı deriye en uygun kozmetik seçilmeli ve yöntemine göre uygulanmalıdır.

Müşterilerinize saç ve saçlı deriye uygun kozmetikleri seçerek saç bakımı yapabilmemiz amacıyla bu öğrenim materyali hazırlanmıştır.

Öğrenme faaliyetlerimizin birinci kısmında, saç temizleme kozmetikleri; ikinci kısımda saç görünüşünü düzelteren kozmetikler; üçüncü kısımda saç bakım kozmetikleri; dördüncü kısımda saça kalıcı dalga veren kozmetikler, beşinci kısımda saç boyaları ve saç rengi açıcı kozmetikleri ele aldık.

Hazırlanan öğrenim faaliyetleri sonunda saç ve saçlı deriye uygun kozmetikleri seçerek tekniğine uygun uygulayabileceksiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Bu faaliyet ile gerekli ortam ve araç gereç sağlandığında saç temizleyici kozmetikleri seçerek tekniğine uygun uygulayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Kozmetik satış merkezlerine giderek şampuan çeşitlerini, özelliklerini öğreniniz ve bilgilerinizi sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

1. SAÇ TEMİZLEYİCİ KOZMETİKLER

1.1. Tanımı

Saç ve saçlı deriye zarar vermeden saçtaki yağ, kir, jöle gibi biyolojik ve kimyasal artıkları saçtan arındıran temizleyici ürünlerdir.

1.2. Şampuanlar

Her ne kadar şampuanların işlevi son yıllarda karmaşık hâle gelmiş olsa da, esas amaçları saçın yüzeyindeki sebum ve yabancı kalıntıları uzaklaştırarak saçı temizlemektir. Şampuan ürünleri, deri ve gözler için güvenli özellikte ve kullanım için uygun olmalıdır. Bu ürünler ayrıca iyi köpürme özelliğine sahip olmalı ve saçtan kolayca arındırılmalıdır. Yeterli süre için saklanabilmeli ve raf ömrü süresince kararlı kalmalıdır. Ayrıca şampuanların görünüşünün çekici ve kokusunun hoş olması tüketici açısından önemlidir.

Saç şampuanlarında saç üzerinde geçici bir örtü teşkil etmesi ve koruyucu etki göstermesi istenir. Bunlar aşırı kullanılırsa yağ bezlerinin daha fazla çalışmasını sağlar. Şampuan kaplarının üzerinde temeldeki etiketleri dikkatle okuyun. Bunlar çok şeyi açıklar. Şampuan kuru, yağlı, dengeli saçlar için mi, boyanmış rengi açılmış saçlar için mi, zenginleştirilmiş mi, zenginleştirilmiş ise hangi maddelerle zenginleştirilmiş, ilaçlı mı, alerji yapmayan türde mi, tıbbi maddelerle mi yapılmış yoksa suni maddelerle mi?

Deneyler protein maddelerle zenginleştirilmiş şampuanlardaki protein moleküllerinin saç teli tarafından emilerek saçı beslediğini ortaya koymuştur. Geri kalan protein molekülleri ise saçı geçici olarak kaplar, daha sonraki yıkamada akıp gider. Bu proteinli şampuanlar saçları daha kolay biçime girecek bir hâle sokar, telleri de hafifçe daha kalınlaştırır. Birçok şampuanın üzerindeki etikette 'pH' işareti vardır. Bu 'asit' ya da 'alkali' derecesini gösterir.

Saçın etrafını nemden oluşmuş sıvı bir örtü sarar. Bu örtünün hafifçe asitli olması gerekir. Fakat saç rengini değiştirme ve kalıcı dalga verme gibi saçtaki kimyasal uygulamalar, çoğu zaman alkali bir tortu bırakarak saçın pul ve lif tabakalarında yıpranma meydana getirir. Bu da saçta esneklik kaybına neden olur. Dolayısıyla saç kırılmasına, tellerinin uçlarının çatallaşmasına yol açar. Onun için bir şampuanın durulama, canlandırma malzemesinin pH derecesi saçın normal asit-alkali dengesinin korunması, düzeltilmesi konusunda önemli olabilir.

Şampuanın saç türüne uygun olmaması saça zarar verebilir. Uygun şampuan ancak denemeler sonucunda bulunabilir. Şampuanın saçları ne kadar temizlediğine bakın. Aynı şampuanın sürekli kullanılması saça olan etkisini azaltacağından ara ara değiştirilmelidir. Bunların yağlı, kuru, boyalı saçlar için kremlı, kremsiz olanları vardır. Kuru saçlara yağ temin eden, yağlı saçların fazla yağını alan ve boyalı saçların rengini koruyan maddeler içermelidir. Ayrıca saç şekillendiriciler içeren şampuanlar da vardır. Yağlı saçlar için genellikle limonlu şampuanlar, kuru saçlar için ise yağ içerikli şampuanlar kullanılır. Değişik yapıdaki şampuanlar arasında lanolinli, lesitinli, poli peptit ve aminoasitli, kininli, yumurtalı, ardıç katranlı, badem ve Hint yağlı tipleri vardır.

Şampuanların yıkama esnasında saçtaki sebum maddesini tamamen yok etmesi istenmez. Çünkü bu sebum saç ve saçlı deriye parlaklık ve yumuşaklık verdiği gibi bakterilerden de korur. Saç sık yıkanmamalı ancak ihtiyaç hissedildiğinde yıkanmalıdır. Şampuan az kullanılmalı ve ikinci yıkamaya gerek duyulursa kullanılmalıdır. Şampuanlar yoğun yapıda oldukları için saçtan kolay arındırılmamaktadır. Mutlaka sulandırılarak kullanılmalıdır. Saç, şampuanla veya sabunla yıkandıktan sonra donuk, rengi gitmiş bir hâl alır. Bundan dolayı son durulama suyuna mutlaka asitli maddeler (sirke, limon) katmaya özen gösterilmelidir. Çünkü asitli çalkalamalar (sirke, limon) şampuan atıklarını arındırıp suyun kirecini kırarak saça yumuşaklık ve parlaklık verecek aynı zamanda saç ve saçlı derinin pH'ını normal seviyeye getirecektir. Ayrıca protein çöküşünü ve saçtaki aminoasit kaybını engelleyecektir ve açık kütikül pulcuklarını kapatacaktır.

Şampuanlar genellikle yüzey etkin madde içerir. Böylece ıslatıcı, emülsiyon yapıcı ve köpük temin edici özellikleri vardır.

Katyonik yüzey etkin maddeler köpük temin edici, temizleyici özellikleri yanında, negatif yük taşıyan keratinle, pozitif yük taşımaları dolayısıyla birleşirler ve saç üzerinde koruyucu bir örtü oluşturur. Böylelikle saçın yapısının bozulmamasını sağlar. Bunlar sert temizleyici olup deri üzerinde alkali etki gösterir.

Anyonik yüzey etkin maddeleri temizleme özellikleri iyidir ve yağsızlandırma etkisi formülasyonuna göre değişir. Bunlar yumuşak temizleyicidir ve deri ile uyumludur. En önemli madde 'sodyum lauril sülfat'(SLS)tır. Bu su sertliğinden bağımsız olarak mükemmel temizleme özelliği sağlayan, çözünen, yüksek köpük oluşturucu özelliktedir. Son zamanlarda 'amonyum lauril sülfat' kullanılmaya başlandı. Bu SLS'nin tüm özelliklerine sahip olmakla birlikte saçlı deri ile daha uyumludur ve saçtan daha kolay uzaklaştırılır

Noniyonik yüzey etkin maddelerinin de iyi temizleme özellikleri vardır. Bunlar saçı güneş, deniz suyu, kum ve tuzun zararlı etkilerinden korumak için tercihen (aminoasitler ve polipeptidler) ilave edilir. Şampuanlarda zengin kararlı, kremi köpük oluşturur ve diğer yüzey etkin maddelerin iritan etkilerini azaltır. Şampuanın formülasyonunu şunlar oluşturur:

- Birincil yüzey etkin madde (temizleyici)
- İkincil yüzey etkin madde (köpük arttırıcı)
- Kıvam verici
- Sertleştirici hacim arttırıcı
- Renk verici
- Opaklaştırıcı (sedefli beyaz parlaklığı)
- Koruyucu

1.3. Yüzey Etkin Maddeler

Yüzey etkin maddeler sulu maddelerle yağlı maddeleri bir arada tutan maddelere denir. Yağı çözen bulunduğu ortamdan çekip çıkartan özelliğe sahip olduğu için kozmetiklerde temizleyici (deterjan) olarak kullanılır. Bu maddeler aynı zamanda ıslatıcı maddelerdir. Bu etkilerinden dolayı saç boyalarının içinde kullanılır. Boyaların köpürmesi bu yüzdendir. Temizleyicilerde (deterjan) olduğu gibi köpük oluşturur, emülsiyon sistemlerini oluşturur. Parfüm ve koku verici maddelerin suyun içinde çözünmesini sağlar.

1.3.1. Deri Üzerindeki Etkileri

- Derinin kurumasına, çatlamasına ve pul pul kalkmasına neden olur.
- Temizleyici maddelerde fazla miktarda yüzey etkin maddeler olduğu için cilde zarar verir. Hassaslaştırıcı, tahriş edici, şişme etkileri vardır. Ayrıca ciltteki yağı kaldırma ve su dengesini bozması açısından iritan etkiye sahiptir.
- Bir grup yüzey etkin maddeler (özellikle katyonik yapıdakiler) zararlıdır ve protein yapısına yapışır. Bunun sonunda deride alerjiye neden olur. Bunlar ağız içi ve göz mukozasına değmemelidir. (Katyonikler, antibakteriyel etkisinden dolayı yüz jellerinde, deodorantta, diş bakım ürünlerinde, saç bakım ürünlerinde kullanılır.)

UYGULAMA FAALİYETİ

Saç temizleme kozmetiklerini seçerek tekniğine uygun uygulayınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ Ortamı hazırlayınız.➤ Kişisel hijyeninizi yapınız.➤ Araç gereçlerin hijyenini yapınız.➤ Araç gereçleri düzenli şekilde yerleştiriniz.➤ Saç ve saçlı deri teşhisi yapınız.➤ Uygun temizleyici ürünü seçiniz.➤ Müşterinin saçının dolaşğını açınız.➤ Yıkama lavabosuna oturtunuz.➤ Müşterinin ensesine saç yıkama havlusu koyunuz➤ Müşteriyi geriye doğru yaslayınız.➤ Saçları yıkama lavabosunun içine toplayınız.➤ Saçları ıslatınız.➤ Yeteri miktarda şampuanı bir kap içinde sulandırınız.➤ Saçın her tarafına şampuan dökünüz.➤ Ön yıkama yapınız.➤ Saçı durulayınız.➤ Saçın her tarafına şampuanı dökünüz.➤ Esas yıkama yapınız.➤ Saç temizleme masajı yapınız.➤ Saçı durulayınız.➤ Saçın suyunu sıkınız.➤ Saça krem sürünüz.➤ Saçı durulayınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Önlük giymeye özen gösteriniz.➤ Ortamda ıslaklık olmamasına özen gösteriniz.➤ Şampuan kaplarının ve havlunun temizliğine dikkat ediniz.➤ Saçı ayırarak saçlı deri teşhisi yapınız.➤ Saçlı deri teşhisi yaparken müşteriyi rahatsız etmemeye özen gösteriniz.➤ Saç uçlarından başlayarak saç dolaşğını açınız.➤ Müşterinin yakasını içeri kıvrımayı unutmayınız.➤ Yıkama lavabosunun oyuğu ile ense arasında boşluk kalmamasına özen gösteriniz.➤ Fazla şampuan kullanmak saçı matlaştırır ve saçtan zor arındırılır.➤ Esas yıkamada ön yıkamadakinden daha az şampuan kullanınız.➤ Saç kremi saçlı deriye sürmeyiniz.➤ Saç kremi çok kullanmak saçı yağlandırıp şekil almasını zorlaştırır.➤ Uygulamaları güler yüzlü yapınız.➤ Sakin olunuz.➤ Tutumlu olunuz.

KONTROL LİSTESİ

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız beceriler için **Evet**, kazanamadıklarınız için **Hayır** kutucuklarına (X) işareti koyarak kontrol ediniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Ortamı hazırladınız mı?		
2. Kişisel hijyeninizi yaptınız mı?		
3. Araç gereçlerin hijyenini yaptınız mı?		
4. Araç gereçleri düzenli şekilde yerleştirdiniz mi?		
5. Saçlı deri teşhisi yaptınız mı?		
6. Uygun temizleyici ürünü seçtiniz mi?		
7. Müşterinin saçının dolaşğını açtınız mı?		
8. Yıkama lavabosuna oturtunuz mu?		
9. Müşterinin ensesine saç yıkama havlusunu koydunuz mu?		
10. Müşteriyi geriye doğru yasladınız mı?		
11. Saçları yıkama lavabosunun içine topladınız mı?		
12. Saçları ıslattınız mı?		
13. Yeteri miktarda şampuanı bir kap içinde sulandırdınız mı?		
14. Saçın her tarafına şampuanı döktünüz mü?		
15. Ön yıkama yaptınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “Hayır” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “Evet” ise “Ölçme ve Değerlendirme” ye geçiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet sonunda kazandıklarınızı aşağıdaki soruları cevaplandırarak ölçünüz.

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. () Saç ve saçlı deriye zarar vermeden saçtaki yağ, kir, jöle gibi biyolojik ve kimyasal artıkları saçtan arandıran temizleyici ürünlere şampuan denir.
2. () Asitli yıkamalar (sirke, limon) şampuan atıklarını arındırıp suyun kirecini kırarak saçta yumuşaklık ve parlaklık verecek, aynı zamanda saç ve saçlı derinin pH'ını normal seviyeye getirecektir.
3. () Şampuanlar iyi köpürme özelliğine sahip olmamalı ve saçtan kolayca arındırılmamalıdır.
4. () Yüzey etkin maddeler derinin kurumasına, çatlamasına ve pul pul kalkmasına neden olur.
5. () Amonyum lauril sülfat deri ile uyumlu olmayan kimyasal bir maddedir.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Saç görünüşünü düzelten kozmetikleri seçerek tekniğine uygun uygulayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Kozmetik satış merkezlerine giderek markalara ait saç sertleştiricileri ve özelliklerini sorarak öğreniniz ve bilgilerinizi sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

2. SAÇ GÖRÜNÜŞÜNÜ DÜZELTEN KOZMETİKLER

2.1. Tanımı

Saçın temizlenmesinden sonra görünüşünü düzeltmek, kolay şekil almasını sağlamak, taranmasını kolaylaştırmak, elektriklenmesini önlemek, hacim kazandırmak, kırıklarını düzeltmek ve pürüzsüz, ipeksi bir görünüm kazandırmak için kullanılır.

Doğal ve hafif hasar görmüş saç için krem kullanılır. İnce, zayıf saçlar esnek ve ipek gibi olması için iyileştirici, kalın, sert saç için yumuşatıcı esneklik verici, çok hasar görmüş saç için ise saç liflerini yeniden yapılandırıcı koruyucu özelliğe sahip preparatların kullanılması uygundur.

2.2. Saç Kremleri

Saç kremi, emülsiyon şeklinde olup saça parlaklık, esneklik ve nemli bir his verip taranmayı kolaylaştırır. Ayrıca, ihtiyaç doğrultusunda uygun miktarda saç şekillendirici madde içerebilir. Kremlerin içindeki askorbik asit maddesi saçların kütikül pulcuklarının kapanmasını sağladığı gibi ayrıca bir antioksidan olarak işlev gördüğü için de kullanılmaktadır.

Saç kremlerinin temel bileşenleri, sıvı yağlı maddelerdir. Sulu bileşen ise %30–70 oranındadır. Emülsiyon Y/S veya S/Y tipinde olabilir. Genellikle Y/S emülsiyonu çok az yapışkan yapıda ve canlandırıcıdır. S/Y tipi ise biraz yağlıdır. Buna karşılık çok iyi parlaklık verir ve iyi şekillendiricidir. Bu kremler saç yıkandıktan sonra yıkama ile kaybolan yağ maddelerini yedeklemek ve böylece saç daha yumuşak yapmak, saça doğal bir parlaklık vermek için kullanılır. Bunlar saçlı deriye gelmeyecek şekilde yeteri miktarda saçlara uygulanır.

2.3. Saç ve Baş Suları

Saç tarama suları ile saçlar, saçı biçimlendirmek üzere ıslatılır. Az miktarda bal mumu ya da yağ maddeleri (alkolde çözülmüş) ve tabaka oluşturan maddeler saçın şekil alma özelliğini ve saç tuvaletinin dayanıklılığını artırır. Kokulu saç suları yüksek değerli, etanolde çözülmüş koku maddeleri sayesinde hoş bir koku verir ve ferahlatır.

İlaçlı baş suları, belli kozmetik bakım amacıyla kepek, kaşıntı, yağlanmaya karşı kullanılır. Bu ürünler kan dolaşımını artırır ve baş derisinin işlevini teşvik eder. Etkileri baş derisi için hafifletilmiş olduğundan sürerken saç ayrılmalıdır ve bu sular kullanılırken masaj yapılmalıdır.

Saç ve baş sularının ana bileşeni, %40-60'lık izopronal ilavesidir. Kimyasal tepkimeleri hızlandırıcıları için iyi bir çözücü maddesi olmasının yanında dezenfekte edici, ferahlatıcı, kaşınmayı azaltıcı, kan dolaşımını artırıcı özelliği de vardır. Kükürt ve kükürt bileşikleri, salisilik asit de dezenfekte eder ve keratolitik özellikleri sayesinde kepek oluşumu ile mücadele eder.

Bazı baş suları, beyaz saçtaki çirkin sarılıkları örtmek için boyalar (mavi-menekşe tonları) içerir. Baş sularının saçı büyütücü etkisi tartışmalıdır. Çünkü aminoasit, protein, vitamin gibi kimyasal tepkimeleri hızlandırıcıların baş derisi tarafından gerçekten emilip emilmediği açığa çıkmamıştır. Buna karşın hormonların (östrojen) saç büyütücü etkisi kanıtlanmıştır.

Baş suları saçlı deriyi sağlıklı tutma ve böylece saç dökülüşünü azaltma ve saç dökümünde, saç büyümesini yeniden hızlandırma konularında yardımcı olur. Saç ve baş suları kimyasal tepkimeleri hızlandırıcı, koku maddeleri içeren alkollü çözümlerdir ve baş derisi bozukluklarının bakımı için kullanılır. Hormonların neden olduğu saç dökülüşünü baş suları yavaşlatır.

2.4. Saç Spreyleri

Kaliteli sprelerde püskürtülerek çıkartılan madde saça toz inceliğinde dağılan, saç üzerinde kaygan, berrak, kuruyunca yapışkan olmayan bir tabaka oluşturur. Sprey saça iyice yapışmalı ama esnek olmalı, yıkama ve fırçalamayla kolayca saçtan uzaklaştırılabilmelidir.

Spreyin ana bileşenleri saçı nemden koruyan ve saç biçimini saç telleri arasında oluşturduğu 'cila köpükleri' ile sertleştirip dayanıklılaştıran suni reçinelerdir. İçinde bulunan yumuşatıcılar sprej tabakasını esnek kılar ve pul pul kabarmayı önler. Tabaka oluşturucu çözücü maddeleri, yumuşatıcı ve parfüm yağları olarak öncelikle izopropanol, etanol, metilenklorit vs. gibi maddeler kullanılır. Sevk maddeleri (itici gaz) olarak gaz biçimli substanslar kullanılır.

Püskürtme düğmesine basarak subap açıldığında spreyn içindeki madde sevk maddesi yardımı ile dışarı püskürtülür. Saç spreyi kutuları püskürtme sırasında müşterinin saçından 20–30 cm olabileceğince dik tutulmalıdır ve sürekli hareket ettirilmelidir. İnce toz hâlinde dağılan maddelerden oluşan bu tür püskürtme maddelerine ‘aerosol’ adı verilir.

Sprey kaplarını kullanırken üzerlerinde yazılı olan uyarılara dikkat etmek gerekir. Vitrinlere yalnızca gösterme amacıyla kullanılan ambalajlar konmalıdır. Tamamen boşalmamış kutular çöpe atılamaz çünkü orada sıcak kül yüzünden kızıp patlayabilir.

Saç spreyleri saçın üzerinde koruyucu ve sağlamaştırıcı bir tabaka oluşturan alkolde çözülmüş suni reçineler içerir. Basit olarak ifade etmek gerekirse saç spreyleri polimer reçinesinden oluşur, karşılıklı temas noktalarındaki saç tellerini bağlayarak saçı "tutan" bir çözüldür. Saç spreyi ürünlerinin genel koşulları şunlardır:

- Çok sert görünmeyen, iyi tutma özellikleri göstermelidir.
- Saçın parlaklığını bozmamalıdır.
- Şampuanla yıkadıklarında kolayca giderilebilmelidir.
- Atmosferden nem emmeye yatkın olmalıdır.
- Saç fırçalandığında, pullanmadan ince bir toz hâlinde dökülmelidir.

Saç spreyleri genellikle kuru saçın üzerine saç şeklini koruması için uygulanır. Yumuşak ve sert olmak üzere iki tür sprej vardır. Yumuşak sprej her uygulamada rahatlıkla kullanılırken sert sprej sadece topuz uygulamalarında kullanılmaktadır. Sprej saça zerrecikler hâlinde yapışır ve daha fazla bağ kurulmasını sağlar. Zerrecikler saça değdiklerinde birleşir ve bağları oluşturur. Zerrecikler bundan sonra kuruyarak teller arasındaki yapıştırıcı görevi görür. Solüsyonun uçucu niteliği dolayısıyla kuruma süresi kısadır.

Spreyi gözlere püskürtmeyin, kutuları basınçtan, güneş ışığından ve 50 °C üzerindeki ısılardan koruyun. Aleve, göze, lense ve aynı noktaya doğru püskürtmeyin. Püskürtürken mutlaka yüze koruyucu maske koyun.

2.5. Saç Sertleştiriciler

Bileşimleri ve etkileri açısından saç spreylere benzer. Çözelti maddeleri olarak kullanılan alkol oranı %20–50 arasındadır. Normal olarak izopropanol, pahalı kokulu sertleştiricilerde ise etanol kullanılır. Saça tonlatıcı renk veren sertleştiriciler doğrudan boyayıcı boya maddeleri içerir. H₂O₂ ilavesi olan bazı sertleştiricilerin renk açıcı etkileri vardır. Katyon aktif maddeler, saçın yıkanmadan sonraki elektrostatik yüklenmesini kaldırır. Fön losyonları da genelde aynı maddeleri içerir. Jöle ya da aerosol biçiminde olan sertleştiriciler de vardır. Kalite özellikleri aynı sprejdeki gibidir.

Saç sertleştiricileri suni reçinelerin, besleyici maddelerin, koku maddelerinin ve boyaların bileşiminden oluşan alkol çözeltileridir. Saç sertleştirici maddelerin amacı saça biçim vermeyi kolaylaştırmak, saçın nem alma kapasitesini azaltmak ve böylece saç biçiminin dayanıklılık süresini uzatmak, saçın yıkandıktan sonraki uçuşmasını önlemek, parlaklığını önlemek ve saça hoş bir koku vermektir.

- **Saç köpükleri:** Aerosol kabı içinde şekil verici konsantre ve itici gazdan oluşur. Şekil verici kaptan püskürtüldüğünde sıvılaştırmış gaz buharlaşır ve geriye köpük kalır. Bu ürünler kullanılmadan önce mutlaka çalkalanmalıdır.
- **Saç jöleleri:** Alkol çözeltili jöle oluşturucu suni reçinelerden ve yağmsı bileşenlerden oluşur. Saça uygulanan jöleler, şekil verici bileşenler içerir, suda çözünen polimerler ile kıvamı artırılır, jel yapısında saydam preparatlardır. Şekil verici olarak kullanılan reçinelerin kurutucu etkisi vardır. Bu ürünlerde, suda çözünen polimerler (karboksivinil polimer, metil selüloz, karagenan), şekil verici ajanlar (polivinil prolidon), nem çekiciler, alkali ajanlar, yüzey etkin maddeler ve şelat yapıcı maddeler kullanılır.
- **Çubuk şeklinde pomatlar:** Jel şeklinde veya hafif katı şekilde, yarı katı yağlı preparatlar olan pomatlar, saçı şekillendirmenin yanı sıra parlaklık da vermek amacıyla kullanılır. Saça uygulanan çubuklar, çubuk şeklinde katı preparatlar olup özellikle sert saçları şekillendirmek için kullanılır.
- **Şekil verici losyonlar:** Reçine ve zamkların etil alkol ve saf su içinde çözündürülmesi ile hazırlanır. Saç losyonları ıslak saça uygulanan şişelenmiş sıvılar olmaları dışında saç spreylerine çok benzerdir. Losyonlarda yaklaşık %60'ı su ve %40'ı alkol olması haricinde saç spreylerindeki benzer formüller ve aynı reçine türleri kullanılmaktadır.

UYGULAMA FAALİYETİ

Saçın görünüşünü düzelteren kozmetikleri seçerek tekniğine göre uygulayınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
Müşteriyi Hazırlama	
<ul style="list-style-type: none">➤ Ortamı hazırlayınız.➤ Kişisel hijyeninizi yapınız.➤ Araç gereçlerin hijyenini yapınız.➤ Müşterinin omzuna temiz havlu koyunuz.➤ Yıkanmış saçın dolaşğını açınız.➤ Saçın fazla suyunu havlu arasında bastırarak alınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Önlük giymeye özen gösteriniz.➤ Ortamda ıslaklık olmamasına özen gösteriniz.➤ Kozmetik kaplarının temizliğine özen gösteriniz.➤ Havlunun kuru olmasına özen gösteriniz.➤ Saçı ense uçlardan tutam tutam taramaya özen gösteriniz.
Krem Uygulama	
<ul style="list-style-type: none">➤ Müşterinin omzuna saç yıkama havlusu koyunuz➤ Müşteriyi yıkama lavabosuna oturtunuz.➤ Saçı yıkayınız.➤ Saçı durulayınız.➤ Yeteri miktarda avuç içine krem alınız.➤ Ellerinizi birbirine sürerek kremi avuç içine dağıtınız.➤ Saç uçlarına kremi sürünüz.➤ Bir dakika bekletiniz.➤ Saçı durulayınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Önlük giyiniz.➤ Az miktarda krem kullanınız aksi takdirde saç yağlanır ve şekil alması zorlaşır.➤ Kremi saçlı deriye sürmeyiniz.➤ Kremi, saçtan iyice arındırmaya özen gösteriniz, fazla sürerseniz arındırmanız zor olacaktır.➤ Sakin olunuz.➤ Hijyenik olunuz.➤ Tutumlu olunuz.➤ Fazla su harcamayınız.
Jöle Uygulama	
<ul style="list-style-type: none">➤ Müşteriyi yukarıdaki gibi hazırlayınız.➤ Kaptan yeteri kadar jöle alınız.➤ Eldeki jöleyi su kabından su sıkarak ıslatınız.➤ Elleri birbirine sürerek avuç içinde dağıtınız.➤ Yukarıdan aşağıya hareketlerle saçlara jöle sürünüz.➤ Saçı tarayınız.➤ Saça şekil veriniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Değişik uygulamalarla saç şekil verilecekse az jöle kullanmaya ve tarayarak saç dağıtmaya özen gösteriniz. Fazla jöle saç yapış yapış yapacaktır.➤ Saça sadece jöle ile şekil verilecekse çok jöle kullanabilirsiniz.➤ Saçlı deriye jöle sürmemeye özen gösteriniz. Çünkü saçlı derinin hava almasını önler ve tahriş yapabilir.➤ Saça sadece jöle ile şekil verilmiş ise mutlaka günün akşamında saç yıkanmalıdır.

Köpük ve Uygulama	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Müşteriyi yukarıdaki gibi hazırlayınız. ➤ Köpük kabını çalkalayınız. ➤ Kabı ağız aşağı tutarak avuç içine yeteri miktarda sıkınız. ➤ Köpüğü nemli saça yukarıdan aşağı hareketlerle sürünüz. ➤ Saçı tarayınız. ➤ Saça şekil veriniz. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Köpük kabı çalkalanmadan ve ağız aşağı tutmadan sıkılırsa kaliteli köpük oluşmayacağından çalkalamaya, ağız aşağı tutmaya özen gösteriniz. ➤ Avuç içine az az köpük sıkarak saça sürünüz, aksi takdirde köpüğü kontrol edemeyebilirsiniz. ➤ Değişik uygulamalarla saça şekil verilecekse az köpük kullanmaya ve tarayarak saça dağıtmaya özen gösteriniz. ➤ Saça sadece köpük ile şekil verilecekse çok köpük kullanabilirsiniz. ➤ Kuru saça da uygulanabilir. ➤ Saçlı deriye köpük sürmemeye özen gösteriniz. Çünkü saçlı deri hava almaz.
Şekil Verici Losyon Uygulama	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Müşteriyi yukarıdaki gibi hazırlayınız. ➤ Losyon kabını çalkalayınız. ➤ Nemli saça sıkınız. ➤ Saçı tarayınız. ➤ Saça şekil veriniz 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Saçın her tarafına sıkmaya özen gösteriniz. ➤ Saçı mutlaka tarayarak saça iyice dağıttınız. ➤ Fazla miktarda uygulamak saçı yapış yapış yapacağından az kullanınız. ➤ Güler yüzlü olunuz. ➤ Sakin olunuz. ➤ Tutumlu olunuz.
Çabuk Şeklinde Pomatları Uygulama	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Müşteriyi yukarıdaki gibi hazırlayınız. ➤ Saçı kurutarak şekil veriniz. ➤ Az miktarda avuç içine pomat alınız. ➤ Ellerinizi birbirine sürerek avuç içinde dağıttınız ➤ Saç uçlarına sürünüz. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Az miktarda kullanmaya özen gösteriniz. Aksi takdirde saçı yağlandırır ve saçın çabuk kirlenmesine neden olur. ➤ Saç diplerine sürmemeye özen gösteriniz. ➤ Saçın elektriğini alarak parlaklık verecektir.

Sprey Uygulama	
<ul style="list-style-type: none">➤ Müşteriyi yukarıdaki gibi hazırlayınız.➤ Saçı kurutarak şekil veriniz.➤ Sprey kabını çalkalayınız.➤ Spreyi saça 20-30 cm uzaktan saçın her tarafına gelecek şekilde sıkınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Sprey kabını çalkalamaya özen gösteriniz. Aksi takdirde sprey iyi püskürmez.➤ Spreyin aynı yere gelmemesi için sıkarken elinizi sürekli hareket ettirmeye özen gösteriniz.➤ Spreyi sıkarken saçta çukurluk oluşturup saçı bozmaması için belirli mesafeden hareket ettirerek püskürtünüz.➤ Saça son şekli verdikten sonra spreyi hareketli sıkın ve taramayın.

KONTROL LİSTESİ

Bu uygulama kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız beceriler için **Evet**, kazanamadıklarınız için **Hayır** kutucuklarına (X) işareti koyarak kontrol ediniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Müşteri Hazırlama		
1. Ortamı hazırladınız mı?		
2. Kişisel hijyeninizi yaptınız mı?		
3. Araç gereçlerin hijyenini yaptınız mı?		
4. Müşterinin omzuna temiz havlu koydunuz mu?		
5. Yıkamış saçın dolaşğını açtınız mı?		
6. Saçın fazla suyunu havlu arasında bastırarak aldınız mı?		
Krem Uygulama		
1. Müşterinin omzuna saç yıkama havlusu koydunuz mu?		
2. Müşteriyi yıkama lavabosuna oturttunuz mu?		
3. Saçı yıkadınız mı?		
4. Saçı duruladınız mı?		
5. Yeteri miktarda avuç içine krem aldınız mı?		
6. Ellerinizi birbirine sürerek kremi avuç içine dağıttınız mı?		
7. Saç uçlarına kremi sürdünüz mü?		
8. Bir dakika beklettiniz mi?		
9. Saçı duruladınız mı?		
Jöle Uygulama		
1. Müşteriyi yukarıdaki gibi hazırladınız mı?		
2. Kaptan yeteri kadar jöle aldınız mı?		
3. Eldeki jöleyi su kabından su sıkarak ıslattınız mı?		
4. Elleri birbirine sürerek avuç içinde dağıttınız mı?		
5. Yukarıdan aşağıya hareketlerle saçlara jöle sürdünüz mü?		
6. Saçı taradınız mı?		
7. Saça şekil verdiniz mi?		
Köpük Uygulama		
1. Müşteriyi yukarıdaki gibi hazırladınız mı?		
2. Köpük kabını çalkaladınız mı?		
3. Kabı ağız aşağı tutarak avuç içine yeteri miktarda sıktınız mı?		
4. Köpüğü nemli saça aşağı yukarı hareketlerle sürdünüz mü?		
5. Saçı taradınız mı?		
6. Saça şekil verdiniz mi?		
Çubuk Şeklinde Pomatlar Uygulama		
1. Müşteriyi yukarıdaki gibi hazırladınız mı?		
2. Saçı kurutarak şekil verdiniz mi?		

3. Az miktarda avuç içine pomat aldınız mı?		
4. Ellerinizi birbirine sürerek avuç içinde dağıttınız mı?		
5. Sa uçlarına sürdünüz m?		
Sprey Uygulama		
1. Müşteriyi yukarıdaki gibi hazırladınız mı?		
2. Saçı kurutarak şekil verdiniz mi?		
3. Sprey kabını çalkaladınız mı?		
4. Spreyi 20-30 cm uzaktan saçın her tarafına gelece şekilde sıktınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise ‘‘Olme ve Değerlendirme’’ ye geçiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet sonunda kazandıklarınızı aşağıdaki soruları cevaplandırarak ölçünüz.

Aşağıda verilen cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru sözcükleri yazınız.

1. Saçın temizlenmesinden sonra.....,kolay şekil almasını sağlamak, taranmasını kolaylaştırmak, elektriklenmesini önlemek,..... kazandırmak,düzeltmek ve pürüzsüz, ipeksi bir görünüm kazandırmak için saç görünüşünü düzeltken kozmetikler kullanılır.
2. Saç kremleri saç yıkandıktan sonra yıkama ile kaybolanmaddelerini yedeklemek ve böylece saçı dahayapmak , saça doğal birvermek için kullanılır.
3. Sprey saça iyice, esnek olmalı, yıkama ve kolayca saçtan uzaklaştırılmalıdır.
4. Saç sertleştiricileri suni reçinelerin, besleyici maddelerin, koku maddelerinin ve boyaların bileşiminden oluşan çözeltilerdir.
5. Köpük kapları kullanılmadan önce mutlaka

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-3

AMAÇ

Saçı kalıcı dalga veren kozmetikleri seçerek tekniğine uygun uygulayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Kozmetik satış noktalarına giderek değişik markalara ait saç özelliklerine göre ürettikleri perma losyonlarını araştırınız ve rapor hâline getirerek arkadaşlarınıza sununuz.

3.SAÇA KALICI DALGA VEREN KOZMETİKLER

3.1. Tanımı

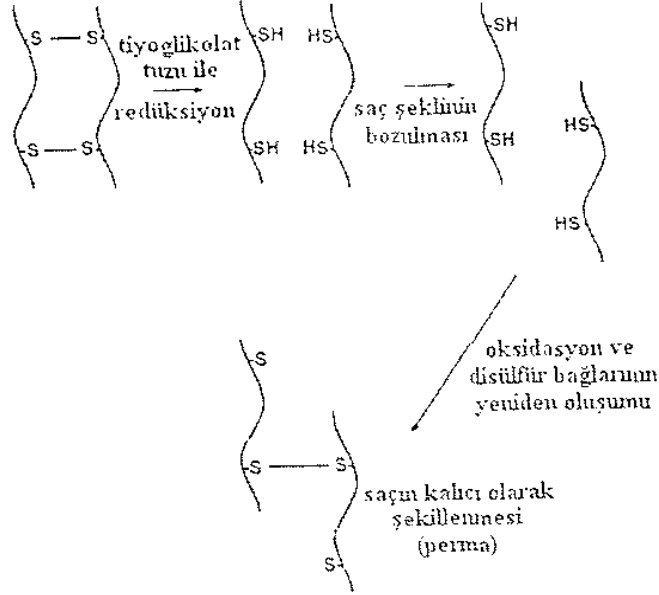
Saçın şeklini kalıcı olarak değiştirmek için kullanılan kozmetiklere saçı kalıcı dalga veren kozmetikler denir.

Saçta, saçın ana elemanı olan keratindeki polipeptit zincirlerinin çeşitli yan zincir bağları ile oluşturduğu bir yapı bulunur. Permanant işlemi açısından, yan zincir bağlarından en önemlisi en kuvvetli olan disülfür (kükürt- S-S) bağlarıdır.

Permanant losyonlarının etki düzeneğini kısaca şöyle özetleyebiliriz:

Permanant maddesindeki disülfür (kükürt) bağlarını kıran ajanların (indirgeme maddesi) etkisiyle disülfür bağları kırılarak yeni bir yapı oluşturulur ve saçın şekli bozulur.

Bu yeni yapı oksidan ajanların (oksidasyon maddesi) etkisiyle birleşerek yeni disülfür bağları oluşturur ve sabitler. Böylelikle saçın kalıcı olarak şekli değişir.

Şekil 3.1: Saça kalıcı şekil verme (permanant) mekanizması

3.2. Permanant Losyonlarının İçeriğindeki Maddeler

Permanant işlemi için genellikle iki preparat gurubu kullanılır.

- Asıl permanant maddesi (developman çözeltisi de denir.) (1. ilaç)
- Fiksaj maddesi (kısaca F çözeltisi) (2. ilaç).

Bu preparatlar piyasada sıvı (çözelti, emülsiyon) ya da köpük (aerosol) şeklinde bulunur.

3.2.1. Asıl Permanant Maddesinin Genel Bileşenleri ve Görevleri

- **İndirgeme maddesi:** Permanant maddesinin ön önemli bileşenidir. Görevi saçtaki disülfür köprülerini kırma ve böylece saçı biçimlendirilebilir hâle getirmektir. Bunun için sülfidler, hidrojen sülfidler en çok tioglikolik asitler uygundur. Alkalik tepkimeli preparatlarda çoğunlukla amonyum tioglikolat bulunur. Tioglikolat, asitten ve amonyaktan oluşan alkali tepkimeli bir tuzdur.
- **Alkalileştirme maddesi:** Öncelikle amonyak kullanılır, bunun yanı sıra athanolamin ya da az miktarda süt kostik gibi diğer alkalilerde kullanılabilir. Alkaliler saçı şişirerek kütikul pulcuklarını açar ve böylece perma ilacının saça girmesini sağlar. Ayrıca saçtaki tuz ve hidrojen köprülerini gevşetir.
- **Amonyacı ayırıcı bileşikler:** pH değerini ayarlar veya duruma göre sabit tutar. Genellikle perma maddesinin pH değeri 9.3–9.6'dır.
- **Çözüleştireciler:** Zor çözünen bileşenlerin çözülebilmesi için gereklidir.

- **Nemlendiriciler:** Sıvıların yüzey gerilimini azaltır ve permanant ilacının saçta iyice dağılmasını ve girmesini sağlar.
- **Emülgatörler:** Besleyici yağ ilavelerini (yağlar, bal mumu) iyice dağılmış bir hâle getirmek ve emülsiyonu stabilize etmektir.
- **Koruyucu ve besleyici maddeler:** Saçın zarar görmesini engeller ve saçı besleyip parlatırlar (yağlar, lanolin, lesitin, siklon, proteinler, gliserin, bitki özütleri).

Bunların dışında permanant losyonlarına eklenen maddeler tioglikolatların kötü kokusunu örtmek için eklenen koku maddeleri, akmayı engellemek için eklenen koyultucu maddeler, görünümü düzeltmek için eklenen boyalar, sulandırıcı olarak eklenen damıtılmış su ya da tuzu alınmış sudur. Karışımdaki su oranı yaklaşık olarak % 60'dır.

Asıl permanant maddesinin kullanımı sırasında alınması gereken önlemler şunlardır:

Demir tuzları ile tioglikolatlar (tiol etanoatlar) mor kırmızı boyalar meydana getirir. Losyon herhangi bir cihaz veya demir preparat ile muamele etmişse saç ile temas ettirilmemelidir. Kaplar cam veya plastikten seçilmeli ve kimyasal maddelere karşı dirençli olmalıdır.

Keratinden oluşan deri ve tırnaklar indirgen maddenin etkisinde kalarak yapıları bozulacağından dolayı, eller eldiven ile korunmalıdır. Losyonu gözler, yüz ve ağızdan uzak tutmak gerekir.

Alkali ve tioglikolatlar kafa derisi kesiklerinde ve tahrişlerinde inflamasyona (iltihaplanmaya) sebep olabilir. Küçük kesikler ve tahrişler için yumuşak parafin yararlı bir koruyucudur.

3.2.2. Fiksaj Maddesinin Genel Bileşenleri ve Görevleri

- **Oksidasyon maddeleri:** Oksidasyon sayesinde disülfür bağlarını yeniden yeni konumlarında sabitleştirir. Başlıca %0.5-2'lik konsantrasyonlu hidrojen peroksit kullanılır.
- **Nötrleştirme maddesi:** Organik asitler kullanılır. Bunlar asıl perma ilacının alkalik artıklarını nötrleştirmek ve saçı canlandırmak amacı ile kullanılır.

Bunların dışında fiksaj maddesinin içinde nem gücünü artırıcı maddeler, köpük oluşturucular, saç besleyiciler ve parlatici maddeler eklenir. Fiksaj maddeleri asit tepkisi gösterir.

3.2.3. Permanant ve Fiksaj Maddesi Saklama Kuralları

- Sıcaktan ve soğuktan korunmalıdır.
- Şişeler açık bırakılmamalıdır.
- Açılan şişeler hemen kullanılmalıdır.

3.2.4. Permanant Maddesinin Seçimi ve Uygulanması

Üretici firmaların yaptığı permanant maddeleri, belli saç kalitesi için belirlenmişlerdir. (Örneğin boyalı, rengi açılmış, gözenekli vb.)

Farklı saç kaliteleri için olan permanant maddeleri, birbirlerinden indirgeyici madde konsantrasyonunda ve pH değerinde farklılıklar gösterir. Çünkü gözenekli saçlar daha emicidir ve normal konsantrasyonlarda çok fazla indirgeyici madde emebilir.

Tüm saç kaliteleri için kullanılan bir permanant maddesi, su ile sulandırılıp daha az konsantrasyon elde edilebilir. pH değerinde pratikte sulandırma işleminde pek değişiklik olmamıştır.

Piyasada bulunan permanant ilaçları farklı biçimlerde uygulanır. Bu yüzden kullanma talimatına sıkıca uyulmalıdır.

UYGULAMA FAALİYETİ

Saçı kalıcı dalga veren kozmetikleri seçerek tekniğine uygun uygulayınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ Değişik firmalara ait perma ilaçlarının kokusunu kontrol ediniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Çoğu perma ilacının kokusunun aynı olduğuna dikkat ediniz.➤ Koklarken burnunuza çok yaklaştırmayınız.➤ Derin nefes almayınız.
<ul style="list-style-type: none">➤ Birkaç farklı perma ilacından birkaç miligram alıp bir cam kaba doldurunuz.➤ pH değerlerini turnusol kâğıdı ile ölçünüz.➤ Yarım saat sonra tekrar pH değerlerini turnusol kâğıdı ile ölçünüz.➤ pH değerleri arasındaki farkı karşılaştırınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Permanant maddesinin uzun süre ağzının açık kalmasından dolayı amonyağın uçtuğuna ve sonucunda da pH değerinin düştüğüne dikkat ediniz.➤ Dikkatli olunuz.
<ul style="list-style-type: none">➤ Bir saçı bir lam (küçük cam parçası) üzerine koyunuz ve uçlarını uhu ile yapıştırınız.➤ Üzerine bir lamel koyarak gözlemleyiniz.➤ Sonra üzerine alkalik permanant losyonu (asıl permanant maddesi) damlatarak saçın şişmesini gözlemleyiniz.➤ Deneyi rengi açılmış (gözenekli saçta tekrarlayınız.)➤ Normal saç ve rengi açılmış saçtaki değişiklikleri karşılaştırınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Alkalik permanant maddelerinin saçı şişirdiğini gözlemleyiniz.➤ Rengi açılmış gözenekli saçların daha çok şiştiğine dikkat ediniz.
<ul style="list-style-type: none">➤ Değişik firmalara ait fiksaj maddelerinin pH değerlerini ölçünüz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Fiksaj maddelerinin asit tepkisi gösterdiğine dikkat ediniz.
<ul style="list-style-type: none">➤ Değişik firmalara ait permanant losyonlarının uygulama talimatlarını okuyunuz.➤ Değişik uygulamaları karşılaştırınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Firmalara ait uygulama farklılıkları olduğuna dikkat ediniz.

KONTROL LİSTESİ

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız beceriler için **Evet**, kazanamadıklarınız için **Hayır** kutucuklarına (X) işareti koyarak kontrol ediniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Değişik firmalara ait permanant ilaçlarının kokusunu kontrol ettiniz mi?		
2. Birkaç farklı permanant ilacından birkaç miligram alıp bir cam kaba doldurdunuz mu?		
3. pH değerlerini turnusol kâğıdı ile ölçtünüz mü?		
4. Yarım saat sonra tekrar pH değerlerini ölçtünüz mü?		
5. pH değerleri arasındaki farkı karşılaştırdınız mı?		
6. Bir saçı bir lam üzerine koyup, uçlarını uhu ile yapıştırdınız mı?		
7. Üzerine bir lamel koyarak gözlemediniz mi?		
8. Sonra üzerine alkalik permanant losyonu (asıl permanant maddesi) damlatarak saçın şişmesini gözlemediniz mi?		
9. Deneyi rengi açılmış (gözenekli) saçta tekrarladınız mı?		
10. Normal saç ve rengi açılmış gözenekli saçtaki değişiklikleri karşılaştırdınız mı?		
11. Değişik firmalara ait fiksaj maddelerinin pH değerlerini ölçtünüz mü?		
12. Değişik firmalara ait permanant losyonlarının uygulama talimatlarını okuyarak değişik uygulamaları karşılaştırdınız mı?		
Düzenli ve Kurallara Uygun Çalışma		
1. Çoğu permanant ilacının kokusunun aynı olduğuna dikkat ettiniz mi?		
2. Permanant losyonunu koklarken burnunuza çok yaklaştırmamaya özen gösterdiniz mi?		
3. Permanant losyonunu koklarken derin nefes almamaya özen gösterdiniz mi?		
4. Permanant maddesinin uzun süre ağzının açık kalmasından dolayı amonyağın uçtuğuna ve sonucunda da pH değerinin düştüğüne dikkat ettiniz mi?		
5. Dikkatli oldunuz mu?		
6. Alkalik permanant maddelerinin saçı şişirdiğini gözlemediniz mi?		
7. Rengi açılmış gözenekli saçların daha çok şiştiğine dikkat ettiniz mi?		
8. Fiksaj maddelerinin asit tepkisi gösterdiğine dikkat ettiniz mi?		
9. Firmalara ait uygulama farklılıkları olduğuna dikkat ettiniz mi?		

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet sonunda kazandıklarınızı aşağıdaki soruları cevaplandırarak ölçünüz.

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. () Saça kalıcı dalga verme işlemine permanant denir.
2. () Tioglikolat asıl permanant maddesinin içeriğinde bulunan bir maddedir.
3. () Talk permanant losyonlarının içeriğinde bulunan bir maddedir.
4. () Oksidasyon sayesinde disülfür köprülerini yeniden yeni konumlarında sabitleştirir.
5. () Alkaliler saçı şişirir ve böylece permanant ilacının saça girmesine engel olur.
6. () Asıl permanant maddesinin içeriğinde olan indirgeme maddesi, saçta bulunan disülfür bağlarını sabitler.
7. () Permanant losyonunun yaklaşık % 60'ını su oluşturur.
8. () Permanant losyonlarının ağzı açık bırakılmalıdır.
9. () Permanant losyonları sıcaktan ve soğuktan korunmalıdır.
10. () Fiksaj maddesi saçın yeni şeklini sabitler.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-4

AMAÇ

Saç boyalarını ve renk açıcı kozmetikleri seçerek tekniğine uygun uygulayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Kozmetik satış noktalarına giderek markalara ait boya çeşitlerini ve renk açıcı kozmetikleri araştırınız ve sınıfta arkadaşlarınıza sununuz.

4. SAÇ BOYALARI VE RENK AÇICILAR

4.1. Saç Boyaları

4.1.1. Tanımı

Rengi açılmış, beyazlamış saç boyayarak daha genç bir görünüm sağlamak, saçın rengini değiştirerek moda uyumlu hâle getirmek için kullanılan kozmetiklere saç boyaları denir. Saç boyama, yalnızca beyaz saçları örtmek değil, aynı zamanda güzelleşmek amacıyla kullanılmıştır. Bugün değişik formülasyonlarda boyalar imal edilmiş organik boyalar kullanılsa bile burada boya maddelerinin tarihine kısaca bakmak gereklidir.

4.1.2. Bitki Boyaları

En eski boyalar olup en tutulan bitkisel boya kınadır. Afrika ve Asya’da yetişen kına bitkilerinin saplarından ve yapraklarından elde edilen boya, saçlara turuncu-kırmızı renkler verir. Kına günümüzde de kullanılmaktadır.

Bir çivit (endigo) bitkisinin kuru ve toz yapraklarından elde edilen boya, mavimsi renk tonları verir. Bunun kınayla karışımından açık kahverenginden siyaha kadar tonlar elde edilir.

Papatya, somak, ceviz, meşe kabuğu karışım oranına, konsantrasyonuna ve bekleme süresine göre sarı, kahverengi ya da koyu renkler verir.

Bu bitki boyalarının kullanımları genellikle aynı biçimdedir. Kuru öğütülmüş bitki parçacıkları (yapraklar, çiçekler, saplar, kabuklar vb.) sıcak suyla bir bulamaç hâline getirilir ve saça sürülür.

Bitkisel boyaların yararı saç yapısına zarar vermemeleri ve tanen çiçekleri sayesinde saç gözeneklerini sıkıştırıcı bir etki yapmalarındır. Sakıncaları ise renk tonunun kesin olarak belirlenememesi ve kullanımın çok ayrıntılı olmasıdır.

4.1.3. Metal Tuzu Boyaları

Yine eski çağlarda kurşun, bizmut, bakır, gümüş ve demir tuzları çözeltileri saç boyamak için kullanılırlardı. Bu boyalar kaş, kirpik boyaları için günümüzde de kullanılmaktadır. Bu metal tuzları saç keratini içinde bağlanmış kükürt ile kahverengi ve siyah gibi saçı koyuya boyayan renkler oluşturur.

Metal tuz boyalarının kullanımı, bitki boyalarınınkinden daha basittir ama doğal etki yapmayan metalik parlaklık ve saçın hidrojen peroksit ile yapılan işlemlerle zarar görmesi sakıncalarıdır.

4.1.4. Kombine Boyalar

Bitki boyası ve metal tuzu karışımları ile bekleme süresi kısaltılmış ve özellikle koyu renklere büyük renk tonu çeşidi elde edilmiştir. En önemli örnek rastıktır. Örneğin, kınaya metal tuzları eklenerek elde edilir. Bu boyalar 1930 yılına kadar kullanılmıştır. Hazır toz hâlinde satılırdı ve sıcak suyla karıştırılarak bulamaç hâline getirilirdi.

4.1.5. Oksidasyon Boyalar

İlk sentetik saç boyası olarak 19 yy.ın ortasında pirogallol ortaya çıktı. Alkali içerikleri ve hava oksijeni ile birlikte kahverengi bir bileşik oluşturuyorlardı ve bu yüzyılda parafenilen diammin Paris'te oksidasyon saç boyası olarak patent aldı. Bugün kullanılan oksidasyon boyalardaki renk oluşturucuların en bilinen örneği paratolien diamindir.

Oksidasyon boyalarının karakteristik özelliği oksidasyon yoluyla yapay boya pigmentlerini oluşturan renksiz renk oluşturucu moleküller meydana getirir. Bunlar kolay kullanılabilir, doğal bir sürü renk sunup pigmentsiz saçı bile iyi örtüp diğer kimyasal işlemlerin yapılmasına olanak verdiklerinden bitki ve metal boyaların yerini almışlardır.

4.1.6. Oksidasyon Saç Boyalarının Bileşimi

Oksidasyon boyaları ile boya yapmak için birbirinden ayrı iki maddeye ihtiyaç vardır. Bunlar:

- Boya maddesi taşıyıcı (renk oluşturucu)
- Oksijen taşıyıcı

4.1.6.1. Boya Maddesi Taşıyıcıları

Krem ya jöle ya da krem-jöle kombinlidir. Aşağıdaki ana maddeleri içeren maddelerdir:

- **Renk oluşturucu:** Oksidasyon yoluyla yapay pigmentler oluşturur. Bunlar alt yapı boyaoları olarak daha çok sarı ve kahverengi tonlar verir, böylece ana ton içinde belirleyici olur.
- **Nüanslama boyaoları:** Sarı, kırmızı, turuncu, kül, gümüş ya da mat tonlardadır ve saçı doğrudan boyar.
- **Alkali (Amonyak):** Saçı şişirir. Böylece kutikula pulcuklarını açar ve korteks liflerini gevşetir. Saç, saç renk oluşturucu molekülleri alabilecek duruma gelir. Ayrıca hidrojen peroksit preparatının stabile edici asidini nötrleştirmek zorundadır. Oksidasyon boyaoları en iyi alkali ortamda geliştiklerinden alkali oksidasyon olayını da teşvik eder. Alkalilerin saça zarar verici etkilerinden dolayı, modern boyada olabildiğince az alkalide oluşturulmaya çalışılmaktadır.
- **Alkalik tuzlar:** pH değerini ayarlayarak kimyasal olaylara kumanda eder.
- **Koyulaştırıcılar:** Sıvının akmasını önler ve saça yapışma kapasitesini artırır. Emülsiyonların (kremlerin) koruyucu ve besleyici etkileri vardır. Buna karşın jöleler daha büyük ıslatma kapasitesine sahiptir ve daha kolay sürülür.
- **Nemlendiriciler:** Maddenin aynı oranda sürülmesini ve durulanmasını kolaylaştırır.

4.1.6.2. Oksijen Taşıyıcıları

Farklı konsantrasyonlardaki hidrojen peroksit çözeltileridir. Yapay pigment oluşumunu ve doğal pigmentleri kısmi olarak indirgemek için gerekli olan aktif (atomer) oksijeni verir.

4.1.7. Saç Boyamadaki Kimyasal İşlemler

Saçın alkali madde tarafından şişirilmesi ve çözülmesinden sonra küçük renk oluşturucu moleküller hidrojen peroksit ile aynı anda saça girebilir. Hidrojen peroksit aktif (atomer) oksijeni ayırır. Bu oksijen küçük renk oluşturucu molekülleri daha büyük renkli moleküller hâlinde bağlar. Küçük parçalar hâlinde saça ulaşan ve orada birleşen moleküller, şimdi daha büyük olan hacimleri sayesinde saça bir tür kafes etkisiyle tutulur. Bu yapay oluşmuş boya maddesinin bir kısmı, saç keratini ile kimyasal bileşimlerde oluşturur ve oksidasyonlu saç boyaolarının doğal etkisi ve dayanıklılığı bununla açıklanır.

Saçta girmiş nüanslama boya larını yine saçın keratin yapısında depolanır. Doğal pigmentler gibi yapay boya maddelerinin de büyük kısmı kortekste depolanmıştır ve saydam kutikül pulcuklarının altından görünür. Oksidasyon boya larının saflığı ve doğal etkisi buna dayanır.

Aynı saç açma işleminde olduğu gibi oksidasyon maddeleri yüzünden boyama sırasında da doğal pigmentlerin bir kısmı indirgenir. Hidrojen peroksidin (H_2O_2) konsantrasyonu ne kadar fazla ise renk açma etkisi de o kadar fazladır. Oksidasyon maddesinin belli bir fazlalığı ile boyama sırasında yeni oluşmuş yapay pigmentlerin az bir yüzdesi yeniden indirgenebilir. Böylece bekleme süresi biraz aşıldığında hemen koyu bir renk tonu elde edilmez. Her iki olay yani doğal pigmentlerin bir kısmının indirgenmesi ve çok fazla olmuş yapay pigmentlerin indirgenmesi, bir saç renginin dengeleme kapsamı açısından önemlidir.

Boya maddesinin alkalitesi yüzünden son olarak alkali artıklarını nötrleştiren ve kutikül pulcuklarını kapatan asitli madde ile işlem yapmak gerekir.

4.1.8. Saç Boya larının Sınıflandırılması

Saç boya larını, saç üzerindeki dayanıklılık sürelerine göre sınıflandırılır. Saç boyama sürelerine bağlı olarak geçici, yarı sabit ve sabit saç boya larını tipinde önerilir. Her birinin saçta boyama düzenekleri farklıdır.

4.1.8.1. Geçici Saç Boya larını

Geçici saç boya larını çubuk, jel, sprey veya köpük şeklinde olabilir. Saçta uzun süre kalmaz ve şampuanla kolaylıkla uzaklaştırılır. Genellikle karbon siyahı bazen de asidik boya larını kullanılır.

Bu tür boya larını ile renklendirme, saçtan tek yıkamayla çıkarılabilen boya maddelerinin kombinasyonun saçta uygulanmasıdır. Bunlar saçta çok hafif boyayabilir ya da saçın doğal rengini yoğunlaştırabilir. Sararan gri saçta beyazlatır ya da açılmış saçlardaki sarı ve kırmızı tonları düzeltir. Geçici boya larında kullanılan saç boya larını keratin bakımından zayıf olmalı, ışığa karşı dayanıklılığı olmalı, yastığı ve kıyafetleri boyamaması için friksiyona dayanıklı olmalı ve şampuanla kolayca yıkanabilmelidir. Bu boya larını genelde tekstil boyama endüstrisinden alınan, suda çözünebilen asit renklendiricilerdir. Renk tanecikleri saç bakımı ve saç stili ürünlerinin temel katkı maddesi olan reçineler tarafından saçın yüzeyinde tutunur.

Geçici saç boya larını genellikle sulu, hydro alkolik losyon ya da sprey şeklinde bulunur. Aynı zamanda saç şekillendirmeye katkıda bulunan, saçın dolaşmasını önleyen, yumuşaklık ve esneklik sağlayan anyonik ve katyonik polimerler içerir.

Bu tür boya larının yararları saçtan kolayca çıkarılabilmesi, doğal ya da boyalı saçta uygulanabilmesi, kolay uygulanması ve yan etkilerinin olmamasıdır.

4.1.8.2. Yarı Sabit Saç Boyaları

Yarı sabit saç boyaları sıvı, jel veya krem şeklinde olabilir. Bu boyalar nötr ya da kationik çözünürlüğü düşük, eriyebilirliği olan renklendiriciler içerir.

Bu boyalar keratin bakımından daha güçlü, üst deriye nüfus edecek kadar küçük, saç korteksine tutunan moleküllerdir. Onlar yapısında hiçbir değişikliğe uğramadan saçı doğrudan boyar. Yıkama sıklığına bağlı olarak 3–6 hafta sonra saçtan çıkar.

Yarı kalıcı boyama özellikle, hidrojen peroksit bazlı saç boyası kullanmak istemeyen bayanlarca tercih edilir. Kolay kullanımıyla doğal ya da rengi açılmış saça doğal renk ve ton çeşitliliği sunar, sık yıkamayla etkileri azaltılabilir, saça renk vermek için hidrojen perokside ihtiyaç yoktur ve saç liflerinin bozulmasına neden olmaz.

Yarı kalıcı boya, beyazları yeterince kapatır (saçtaki beyaz oranı %30'unu aşmıyorsa). Bu boyalar peroksit içermediği için saça parlaklık vermez.

4.1.8.3. Sabit Saç Boyaları

Sabit saç boyaları geçici ve yarı sabit saç boyalarından çok daha kalıcı saç boyama etkisine sahiptir. Bu grupta oksidasyon, bitkisel-bazlı ve metalik saç boyaları yer alır.

4.2. Saç Açıcılar

4.2.1. Tanımı

Saçın rengini açmak amacıyla üretilen kozmetiklere renk açıcılar denir.

4.2.2. Renk Açıcıların Bileşimi ve Etkisi

Sarı saça sahip olma arzusu çok eski yıllardan beri vardır. Eskiden odun külü, kireç ve sodadan alkalik çözeltilerle ve güneş yardımıyla koyu saçın açılması için çalışılırdı. Ayrıca bitki özütleri de kullanılırdı. Bunun yanı sıra saça altın, gümüş veya bakır tozu serpilirdi. Şüphesiz bu yöntemler tatmin edici değildi.

Saçın rengini açıcı preparatlar, saça rengini veren melanin pigmentini okside ederek saçın rengini açar. Çoğu saç rengini açıcı ürün, kullanılacağı zaman karıştırılan iki ayrı preparattan oluşur. Bunlar:

- Emülsiyon, krem, jöle ya da toz hâlde bulunan renk açma maddesi
- Oksidasyon maddesidir.

4.2.2.1. Renk Açma Maddesi

Amonyak ve çeşitli alkalik tepkimeli tuzlar gibi alkalileştirme maddeleri, renk açma preparatlarının en önemli bileşenleridir.

- Bunlar saçı şişirir ve emici hâle getirir.

- Hidrojen peroksit, preparatların stabilize edici asitlerini nötrleştirir ve böylece oksijen parçalanmasına olanak verir.
- Pigmentlerin oksidasyonu yalnızca alkalili alanda olduğundan sararma işlemine teşvik eder.
- Alkalik amonyum tuzlar, amonyağı ayırabilir ve böylece bekleme süresi sırasında, uçan uçucu alkaliği belli bir süre yedekleyebilir. Yani pH değerini stabilize eder ve daha uzun bir süre bekleme süresi verir.

4.2.2.2. Renk Açma Maddesinin Bileşimi

- **Koyulaştırma maddeleri:** Toz açıcı bulamacının rengi açılmaması gereken bölgelere akmasını engeller. Bu amaçla toz açıcı içinde magnezyum karbonat, magnezyum ve alüminyum silikat gibi toz cisimcikleri eklenir.
- **Koruyucu maddeler:** Yağimsı maddeler ve bal mumu gibi (lanolin, lesitin, stearin) maddeler saç yapısının görebileceği zararları azaltır.
- **Nemlendiriciler:** Saçın aynı oranda ıslatılmasını sağlar ve toz açıcı maddesinin saça işlemesini teşvik eder.
- **Boya ilaveleri:** İstenmeyen sarı-turuncu tonlarının oluşumunu önler ya da zayıflatır.
- **Tek tuzlar:** Hidrojen peroksit ile birleşerek ek oksijeni açığa çıkarır ve böylece sürecin uzatılmasına olanak verir.

4.2.2.3. Oksidasyon Maddesi

Bu madde % 6–12 arasındaki nadir olarak da % 18’lik konsantrasyonda olan hidrojen peroksittir. Oksidasyon yoluyla renk açma işlemini sağlar. Hidrojen peroksit konsantrasyonu, kullanıma hazır toz açıcı bulamacında % 9’luk üzerinde olmamalıdır.

- **Sarartma kuvvetlendiricisi:** Bunlar ek olarak alkalileştirici, oksidasyon maddeleri ve çoğunlukla matlaştırıcılar içerir.

4.2.2.4. Saçın Renginin Açılması Sırasındaki Kimyasal Olaylar

Saçın rengini açma işlemindeki renk açılması, karmaşık kimyasal olaylara dayanır.

Renk açma maddesi ile oksidasyon maddesinin bir araya gelmesiyle kendisiyle hidrojen peroksit preparatının stabilize edildiği asit nötrleştirilir. Böylece oksijen artık ayrılabilir. Renk açma maddesi içinde bulunan alkali saçı kuvvetli asitlerle çözdüğünden oksidasyon maddesi, saçta etkili olabilir. Pigmentlerle birleşen yani onları okside eden aktif oksijen ayrılır.

Bu sırada saç boyama maddesinin bir kısmı indirgenir ya da kimyasal olarak öylesine değişir ki, renkliliğini kaybeder. Böylece saçın rengi açılır. Asit tepkimeli preparatlarla yapılan son işlem sayesinde alkalik artıklar nötrleştirilerek saçtan arındırılmak zorundadır.

Renk açma güçlü alkalide ve yüksek oksidasyon maddesi konsantrasyonundan dolayı saç yapısına çok büyük zarar verebilir. Saçın rengini açma şu durumlarda yapılır:

- İstenilen renk, doğal saç renginin 3–5 derece açığı ise ve daha açık boyama ile elde edilemiyorsa
- Boyalı saçın renginin açılması gerekiyorsa
- Koyu renk saç, örneğin orta kahverengi, daha açık bir tona boyanacaksa
- Saçta moda olan saç tutamları isteniyor ise

4.2.3. Renk Açıcıların Çeşitleri

4.2.3.1. Emülsiyon Renk Açıcısı

Emülsiyon renk açıcıları üç farklı bölümden oluşmaktadır:

- Yağ veya jel renk açıcısı
- Hidrojen peroksit [normalde 20 volüm(%6) veya 30 volüm(%9)]
- Güçlendirici veya aktifleştirici

Daima imalatçının talimatlarını kontrol ederek hangi kuvvet peroksit ile hangi sayıda güçlendirici veya aktifleştirici kullanacağı öğrenilmelidir.

Doğru sırada bir karışım hazırladığınızdan emin olunuz. Genelde öncelikle peroksit veya güçlendiriciler karıştırılır ve sonra yağlı veya jelli renk açıcı eklenerek karışımın topak topak olmasını önleyebilirsiniz. Emülsiyon renk açıcıları, yoğunlukları kolayca tatbik edilebildiklerinden kısmen bütün bir baş için ve uzayan kısımların açılması için iyi sonuç verir.

4.2.3.2. Toz Şeklindeki Renk Açıcı

Pudra şeklindeki renk açıcıları iki tiptir:

- Renk açma tozu (toz açıcı)
- Hidrojen peroksit [(normalde 20 volüm (%6) veya 30 volüm(%9) arasındır)]

Bu iki madde sert olmayan bir kap içerisinde karıştırılır ancak imalatçının talimatlarını gözden geçirerek krem peroksit yerine likidini kullanırken farklılık gösterebilecek peroksit miktarına dikkat edilmelidir.

UYGULAMA FAALİYETİ

Aşağıdaki deneyleri uygulayınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
Saç Boyaları Uygulaması	
<ul style="list-style-type: none">➤ Sıcak su ve kına tozu ile bir boyama kabında bulamaç hazırlayınız.➤ Hazırladığınız bulamacı değişik renklerdeki saç tutamlarına sürünüz.➤ Yaklaşık 30 dakika bekletiniz.➤ Saç tutamlarını yıkayınız.➤ Oluşan renk farklılıklarını gözlemleyiniz ve gözlemlerinizi not alınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Özellikle açık renkli saç tutamlarında canlı bir turuncu renk oluştuğuna dikkat ediniz.
<ul style="list-style-type: none">➤ Kına ile boyanmış bir saç tutamını yıkayınız.➤ Kınanın saçtaki dayanıklılığını gözlemleyiniz.➤ Modern boyalarla boyanmış saç tutamlarını yıkayınız.➤ Boyanın saçtaki dayanıklılığını gözlemleyiniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Kınanın modern boyalara oranla daha az dayanıklı olduğunu gözlemleyiniz.➤ Dikkatli olunuz.
<ul style="list-style-type: none">➤ Koyu renk bir krem boyayı % 6'lık hidrojen peroksit ile karıştırınız.➤ Aynı miktardaki boyayı bu kez damıtılmış su ile karıştırınız.➤ Her iki karışımda oluşan değişiklikleri gözlemleyerek not alınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Hidrojen peroksit ile karıştırılan koyu renk boyanın hızla koyulaştığına dikkat ediniz.➤ Su ile karıştırılan boyanın renginin çok az değiştiğine dikkat ediniz.
<ul style="list-style-type: none">➤ Bir cam levha üzerine hidrojen peroksit damlatmadığınız krem boyayı (orta kahverengi) sürünüz.➤ Aynı miktardaki boyaya bu kez % 6'lık hidrojen peroksit ekleyerek cam levha üzerine sürünüz.➤ 20 dakika bekledikten sonra oluşan renkleri karşılaştırınız.➤ Gözlemlerinizi not ediniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Hidrojen peroksit ile karıştırılan boyanın içinin ve dışının boyandığına dikkat ediniz.➤ Sadece boya sürdüğümüz cam levhadaki boyanın sadece yüzeyinin havanın oksidasyonu ile boyandığına dikkat ediniz.

Renk Açıcı Uygulaması

➤ İki tane aynı özellikte saç tutamı hazırlayınız.➤ Bu tutamları çeşitli saç açıcı maddelerle işleme sokunuz.➤ Birinci tutamı toz açıcıyla hazırlanmış renk açıcısında bekletiniz.➤ İkinci tutamı açıcı kremi ile hazırlanmış renk açıcısında bekletiniz.➤ 30 dakika beklettikten sonra saç tutamlarını durulayınız (asit durulaması).➤ Sonuçları hiç işlem görmemiş bir saç tutamı ile karşılaştırınız.➤ Gözlemlerinizi not ediniz.	➤ En fazla açılmanın toz açıcı ile yapılan işlemde olduğuna dikkat ediniz.

KONTROL LİSTESİ

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız beceriler için **Evet**, kazanamadıklarınız için **Hayır** kutucuklarına (X) işareti koyarak kontrol ediniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Saç Boyaları Uygulaması		
1. Sıcak su ve kına tozu ile bir boyama kabında karışım hazırladınız mı?		
2. Hazırladığınız karışımı değişik renklerdeki saç tutamlarına sürdünüz mü?		
3. Yaklaşık 30 dakika beklettiniz mi?		
4. Saç tutamlarını yıkadınız mı?		
5. Oluşan renk farklılıklarını gözlemleyip ve gözlemlerinizi not aldınız mı?		
6. Kına ile boyanmış bir saç tutamını yıkadınız mı?		
7. Kınanın saçtaki dayanıklılığını gözlemlediniz mi?		
8. Modern boyalarla boyanmış saç tutamlarını yıkadınız mı?		
9. Boyanın saçtaki dayanıklılığını gözlemlediniz mi?		
10. Koyu renk bir krem boyayı % 6'lık hidrojen peroksit ile karıştırdınız mı?		
11. Aynı miktardaki boyayı bu kez damıtılmış su ile karıştırdınız mı?		
12. Her iki karışımda oluşan değişiklikleri gözlemleyerek not aldınız mı?		
13. Bir cam levha üzerine hidrojen peroksit damlatmadığınız krem boyayı (orta kahverengi) sürdünüz mü?		
14. Aynı miktardaki boyaya bu kez % 6'lık hidrojen peroksit ekleyerek cam levha üzerine sürdünüz mü?		
15. 20 dakika bekledikten sonra oluşan renkleri karşılaştırdınız mı?		
16. Gözlemlerinizi not ettiniz mi?		
Renk Açıcı Uygulaması		
1. İki tane aynı özellikte saç tutamı hazırladınız mı?		

2. Bu tutamları çeşitli saç açıcı maddelerle işleme soktunuz mu?		
3. Birinci tutamı toz açıcıyla hazırlanmış renk açıcısında beklettiniz mi?		
4. İkinci tutamı açıcı kremi ile hazırlanmış renk açıcısında beklettiniz mi?		
5. 30 dakika beklettikten sonra saç tutamlarını duruladınız mı? (asit durulaması).		
6. Sonuçları hiç işlem görmemiş bir saç tutamı ile karşılaştırdınız mı?		
7. Gözlemlerinizi not ettiniz mi?		
Düzenli ve Kurallara Uygun Çalışma		
1. Özellikle açık renkli saç tutamlarında canlı bir turuncu renk oluştuğuna dikkat ettiniz mi?		
2. Kınanın modern boyalara oranla daha az dayanıklı olduğunu gözlemlediniz mi?		
3. Hidrojen peroksit ile karıştırılan koyu renk boyanın hızla koyulaştığına dikkat ettiniz mi?		
4. Su ile karıştırılan boyanın renginin çok az değiştiğine dikkat ettiniz mi?		
5. Hidrojen peroksit ile karıştırılan boyanın içinin ve dışının boyandığına dikkat ettiniz mi?		
6. Sadece boya sürdüğümüz cam levhadaki boyanın yüzeyinin havanın oksidasyonu ile boyandığına dikkat ettiniz mi?		
7. Dikkatli oldunuz mu?		

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet sonunda kazandıklarınızı aşağıdaki soruları cevaplandırarak ölçünüz.

Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyunuz ve doğru seçeneği işaretleyiniz.

1. Aşağıda verilenlerden hangisi saç boyası çeşitlerinden değildir?
A) Kalıcı boyalar
B) Yarı kalıcı boyalar
C) Oryal boyalar
D) Geçici saç boyaları
2. Aşağıdakilerden hangisi oksidan boyaların bileşimlerinde bulunmaz?
A) Renk oluşturmalar
B) Alkalik tuzlar
C) Nemlendiriciler
D) Fiksaj maddeleri
3. Aşağıda verilen maddelerden hangisi geçici saç boyaların özelliklerinden değildir?
A) Saçta uzun süre kalmaz.
B) Şampuanlama ile saçtan uzaklaştırılmaz.
C) Doğal ve boyalı saçta uygulanabilir.
D) Kolay uygulanırlar ve yan etkisinin olmaması
4. Aşağıda verilen maddelerden hangisi yarı sabit saç boyaların özelliklerinden değildir?
A) Saçtan uzaklaşmaları uzun zaman alır.
B) Saça renk vermek için hidrojen perokside ihtiyaç yoktur.
C) Beyaz saçları yeterince kapatır.
D) Saçtan 3–6 hafta sonra çıkar.
5. Aşağıdakilerden hangisi saç açıcı maddelerin bileşimlerinde bulunmaz?
A) Koyulaştırıcı maddeler
B) Koruyucu maddeler
C) Tek tuzlar
D) Dalga vericiler
6. Saç rengini açma hangi durumlarda yapılmaz?
A) Boyalı saçın rengi açılmak isteniyorsa
B) Beyaz saçların kapatılması için
C) Saçta moda olan saç tutamları istenirse
D) Koyu bir saç açık bir renge boyanacak ise

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise “Modül Değerlendirme”ye geçiniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. () Saç ve saçlı deriye zarar vermeden saçtaki yağ, kir, jöle gibi biyolojik ve kimyasal artıkları saçtan arındıran temizleyici ürünlere şampuan denir.
 2. () Yüzey etkin maddeler derinin kurummasına, çatlamasına ve pul pul kalkmasına neden olur.
 3. () Asitli yıkamalar (sirke, limon) şampuan atıklarını arındırıp suyun kirecini kırarak saçta yumuşaklık ve parlaklık verecek aynı zamanda saç ve saçlı derinin pH'ını normal seviyeye getirecektir.
 4. () Saça kalıcı dalga verme işlemine permanant denir.
 5. () Oksidasyon sayesinde disülfür köprülerini yeniden yeni konumlarında sabitleştirirler.
 6. () Alkaliler saçı şişirirler ve böylece permanant ilacının saçta girmesine engel olurlar.
 7. () Asıl permanant maddesinin içeriğinde olan indirgeme maddesi, saçta bulunan disülfür bağlarını sabitler.
 8. () Fiksaj maddesi saçın yeni şeklini sabitler.
- Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyunuz ve doğru seçeneği işaretleyiniz.

9. Aşağıdakilerden hangisi oksidan boyaların bileşimlerinde bulunmaz?
 - A) Renk oluşturucular
 - B) Alkalik tuzlar
 - C) Nemlendiriciler
 - D) Fiksaj maddeleri

10. Aşağıdakilerden hangisi saç açıcı maddelerin bileşimlerinde bulunmaz?

- A) Koyulaştırıcı maddeler
- B) Koruyucu maddeler
- C) Tek tuzlar
- D) Dalga vericiler

11. Saç rengini açma hangi durumlarda yapılmaz?

- A) Boyalı saçın rengi açılmak isteniyorsa
- B) Beyaz saçların kapatılması için
- C) Saçta moda olan saç tutamları istenirse
- D) Koyu bir saç açık bir renge boyanacak ise

Aşağıda verilen cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru sözcükleri yazınız.

12. Saçın temizlenmesinden sonra..... almasını sağlamak, taranmasını kolaylaştırmak, elektriklenmesini önlemek,..... kazandırmak,düzeltmek ve pürüzsüz, ipeksi bir görünüm kazandırmak için saç görünüşünü düzelten kozmetikler kullanılır.

13. Sprey saça iyice, esnek olmalı, yıkama ve.....kolayca saçtan uzaklaştırılmalıdır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki modüle geçmek için öğretmeninize başvurunuz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ-1'İN CEVAP ANAHTARI

1	D
2	D
3	Y
4	D
5	Y

ÖĞRENME FAALİYETİ-2'NİN CEVAP ANAHTARI

1. Saçın temizlenmesinden sonra **görünüşünü düzeltmek** kolay şekil almasını sağlamak, taranmasını kolaylaştırmak, elektriklenmesini önlemek, **hacim** kazandırmak, **kırıklarını** düzeltmek ve pürüzsüz, ipeksi bir görünüm kazandırmak için saç görünüşünü düzelten kozmetikler kullanılır.
2. Saç kremleri saç yıkandıktan sonra yıkama ile kaybolan **yağ** maddelerini yedeklemek ve böylece saçı daha **yumuşak** yapmak, saça doğal bir **parlaklık** vermek için kullanılır.
3. Sprey saça iyice **yapışmalı**, esnek olmalı, yıkama ve **fırçalamayla** kolayca saçtan uzaklaştırılmalıdır
4. Saç setleştiricileri suni reçinelerin, besleyici maddelerin, koku maddelerinin ve boyaların bileşiminden oluşan **alkol** çözeltilerdir.
5. Köpük kapları kullanılmadan önce mutlaka **çalkalanmalıdır**.

ÖĞRENME FAALİYETİ-3'ÜN CEVAP ANAHTARI

1	C
2	D
3	B
4	A
5	D
6	B

ÖĞRENME FAALİYETİ-4'ÜN CEVAP ANAHTARI

1	D
2	D
3	Y
4	D
5	Y
6	D
7	D
8	Y
9	D
10	D

MODÜL DEĞERLENDİRME CEVAP ANAHTARI

1	D
2	D
3	D
4	D
5	D
6	Y
7	Y
8	D
9	D
10	D
11	B

- 12.Saçın temizlenmesinden sonra **kolay şekil** almasını sağlamak, taranmasını kolaylaştırmak, elektriklenmesini önlemek, **hacim** kazandırmak, **kırıklarını** düzeltmek ve pürüzsüz, ipeksi bir görünüm kazandırmak için saç görünüşünü düzeltten kozmetikler kullanılır.
- 13.Sprey saça iyice **yapışmalı**, esnek olmalı, yıkama ve **fırçalamayla** kolayca saçtan uzaklaştırılmalıdır

KAYNAKÇA

- BRQONMEN Meredith, (Çev. G.SUVEREN), **Vogue Vücut ve Güzellik Kitabı**, Kral Matbaası, İstanbul, 1978.
- GÜVEN Kasım Cemal, **Tıbbi ve Kozmetik Formüller**, Nobel Tıp Kitabevi, 10. Baskı, İstanbul, 2001.
- **KIESER (Çev. DÖVENLER Ş. Canan)**, Saç ve Cilt Bakımı Esasları ve Teknolojisi. **Kız Teknik Eğitim Mesleki ve Teknik Eğitim Projesi** Kuaförlük alanında çeviriler dizisi 1.
- MCGARRY Marguerite, **Tüm Kuaförlük Bilimi**, Gaye Matbaa, Ankara, 1995.
- On Line Kozmoloji Dergisi Sayı:2, Cilt1, Yıl 2002.
- YAZAN Yasemin, (Editör), **Kozmetik Bilimi**, 1. Baskı, Nobel Tıp Kitabevi, İstanbul, 2004.